

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

Def money
28/11/2024

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	7	4	2	6
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2124)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper : Comparative Political Systems (UK & USA)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory. Attempt any **nine** questions in about **25-30** words. Each question carries **2** marks.

(2) Attempt **one** question from each Unit. Each question carries **18** marks.

1. Compulsory Question : Attempt any **nine** questions :

- (i) What do you mean by Comparative Government and Politics ?
- (ii) Write down any four limitations of the study of Comparative Government and Politics.
- (iii) What are the main provisions of the Bill of Rights, 1689 ?
- (iv) Write down the main sources of the British Constitution.
- (v) Write down the rights of the British Citizens.

- (vi) Write down the conventions related to the Speaker of the House of Commons.
- (vii) Write down the difference between King and Crown.
- (viii) Write down the categories of Ministers in Great Britain.
- (ix) Write down the composition of the House of Lords.
- (x) When was the present constitution of America enforced ?
- (xi) Write down the federal features of the American Constitution.
- (xii) What is meant by Suspensory veto ?
- (xiii) What do you mean by Filibuster ?
- (xiv) Write down the characteristics of the Interest groups in USA.
- (xv) What do you understand by the term Gerrymandering ?

UNIT-I

- 2. Write down the Scope and Utility of Comparative Government and Politics.
- 3. Explain the meaning, scope and utility of the comparative method.

UNIT-II

- 4. Explain the power and position of British Prime Minister.
- 5. What do you mean by Rule of Law in Great Britain ? What are its exceptions in Great Britain ?

UNIT-III

6. Discuss in detail the salient features of the American Constitution.
7. Describe the qualifications, terms, and method of election of the President of the USA.

UNIT-IV

8. Discuss the organization, program, and policies of the Conservative Party of Great Britain.
9. Discuss the role of the pressure groups in the American political system.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य है। लगभग 25-30 शब्दों में किन्हीं नौ प्रश्नों का उत्तर दीजिये। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का उत्तर दीजिये। प्रत्येक प्रश्न 18 अंक का है।

1. अनिवार्य प्रश्न : किन्हीं नौ प्रश्नों का उत्तर दीजिये :

- (i) तुलनात्मक सरकार और राजनीति से आप क्या समझते हैं ?
- (ii) तुलनात्मक सरकार और राजनीति के अध्ययन की कोई चार सीमाएँ लिखिये।
- (iii) बिल ऑफ राइट्स, 1689 के मुख्य प्रावधान क्या हैं ?
- (iv) ब्रिटिश संविधान के मुख्य स्रोत लिखिये।

- (v) ब्रिटिश नागरिकों के अधिकार लिखिये।
- (vi) हाउस ऑफ कॉमन्स के अध्यक्ष से संबंधित सम्मेलनों को लिखें।
- (vii) राजा और ताज के बीच अंतर लिखिये।
- (viii) ग्रेट ब्रिटेन में मंत्रियों की श्रेणियाँ लिखिये।
- (ix) हाउस ऑफ लॉर्ड्स की संरचना लिखिये।
- (x) अमेरिका का वर्तमान संविधान कब लागू हुआ ?
- (xi) अमेरिकी संविधान की संघीय विशेषताएँ लिखिये।
- (xii) सस्पेंसरी वीटो से क्या तात्पर्य है ?
- (xiii) फिलिबस्टर से आप क्या समझते हैं ?
- (xiv) संयुक्त राज्य अमेरिका में हित समूहों की विशेषताएं लिखिये।
- (xv) गेरीमैंडरिंग शब्द से आप क्या समझते हैं ?

यूनिट-I

2. तुलनात्मक सरकार और राजनीति का दायरा और उपयोगिता लिखिये।
3. तुलनात्मक पद्धति का अर्थ, दायरा और उपयोगिता स्पष्ट करें।

यूनिट-II

4. ब्रिटिश प्रधानमंत्री की शक्ति एवं पद की व्याख्या करें।
5. ग्रेट ब्रिटेन में कानून के शासन से आप क्या समझते हैं ? ग्रेट ब्रिटेन में इसके क्या अपवाद हैं ?

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅਮੇਰਿਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮੇਰਿਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰਪਤਿ ਦੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਚੁਨਾਵ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਕਾਂਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ, ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਅਮੇਰਿਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ :

- (i) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ii) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (iii) ਬਿਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1689 ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਬੰਧ ਕੀ ਹਨ ?
- (iv) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਲਿਖੋ।
- (v) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

- (vii) ਕਿੰਗ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਊਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
- (viii) ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- (ix) ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਿਖੋ।
- (x) ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ?
- (xi) ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸੰਘੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- (xii) ਸਸਪੈਂਸਰੀ ਵੀਟੋ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (xiii) ਫਿਲਿਬਸਟਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xiv) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- (xv) ਗੈਰੀਮੈਂਡਰਿੰਗ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

ਯੂਨਿਟ-I

- 2. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- 3. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੇ ਅਰਥ, ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5. ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਅਪਵਾਦ ਕੀ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ-III

- 6. ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

7. ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।